

Tretåig mås

uppträdande i Uppland

Adult tretåig mås, *Rissa tridactyla*. FOTO: YNGVE HARELAND

Många i Uppland icke häckande fågelarter passerar regelbundet landskapet på flyttning såväl vår som höst. Andra arter som likaså inte häckar här uppträder istället mer sporadiskt och i, från år till år, mycket varierande antal. Hur många som ses beror inte bara på skådaraktiviteten, utan också på häckningsframgång samt väderförhållanden under flyttningsperioderna. Ett bra exempel på det senare är bredstjärtad labb. Ett annat är tretåig mås. Även den senare noteras numera årligen i landskapet, i första hand årsungar under hösten, och i mycket skiftande antal. Huruvida den tretåiga måsens uppträdande i Uppland växlar beroende på häckningsutfallet under det aktuella året är okänt, men sannolikt inte i samma utsträckning som för bredstjärtad labb. Det är mer troligt att förekomsten av tretåig mås i Östersjön, och Uppland, i första hand beror på att de kommer på avvägar i samband med hårda vindar. I ett försök att ta reda på detta kommer artens uppträdande i landskapet genom tiderna att presenteras nedan.

Historik

Det första kända fyndet av tretåig mås i Uppland avser en individ som blev skjuten i Stockholm i början av 1800-talet. Från detta århundrade finns ytterligare endast ett fynd och det är en fågel, erhållen från Sandhamn 1898, som finns på Naturhistoriska riksmuseet. Därefter, från den första halvan av 1900-talet, finns endast två publicerade förekomster, nämligen vardera en individ vid Grundkallen i november 1914 respektive på Svartsjölandet 22/3 1927 (fångad på ståndkrok i Mälaren).

Det dröjde sedan fram till hösten 1955 innan det åter finns kända iakttagelser av arten i landskapet. I samband med en kraftig storm från nordväst sågs två gamla och två årsungar vid Ledskär den 16 oktober, sannolikt drivna av vinden från Atlantkusten in i Östersjön, och en vecka därefter sågs en individ vid Rönnskärs udde. Senare samma år, 28–29/12, observerades en gammal fågel vid Gamla Grisslehamn. Mycket talar för att även den hade anlänt till Östersjön i samband med

stormen drygt två månader tidigare.

Dessa tre fynd är de enda kända från 1950-talet och inte heller nästföljande decennium kan uppvisa fler. Mest intresseväckande är kanske förekomsten av som flest fyra gamla fåglar i Stockholm 2–10/3 1963. Var det fåglar som hade anlänt till Östersjön redan föregående höst eller hade de nyligen, kanske i samband med en vinterstorm, anlänt hit? Samtidigt uppehöll sig för övrigt en gammal tretåig mås i Uppsala 9–13/3. Detta inlandsfynd talar för att fåglarna ändå hade anlänt till våra trakter strax innan. Årtiondet avslutades med en observation av en gammal fågel som passerade Rönnskärs udde på sydsträck 28/9 1969.

Även om Upplandskusten redan tidigare hade besökts av fågelintresserade, var det först i början av 1970-talet som besöken blev mer regelbundna. Särskilt hösten var den årstid som var mest intressant. Fågellokalerna som vid denna tid var bemannade i stort sett varje veckoslut var Skatudden och Rönnskärs udde på Vaddö, men även andra kustlokaler besöktes då och då av flyttfågelintresserade skådare. Bortsett från en iakttagelse av en subadult fågel flygande mot sydost förbi Billudden 17/10 1970, dröjde det dock till 1973 innan nästa tretåiga rapporterades, en årsunge mot syd förbi Skatudden 16/10.

Flyttfågelstudierna vid Vaddökusten under hösten blev allt mer omfattande. Från och med 1974 fanns skådare på plats nästan dagligen vid Skatudden, inte fullt lika frekvent vid Rönnskärs udde. Detta resulterade i fyra fynd av vardera en ungfågel detta år, en vid Skatudden och tre vid Rönnskärs udde, 12/10–9/11. Året därpå noterades sammantaget minst 23 individer under fem dagar 5/10–2/11, bland annat 6 gamla och 8 ungfåglar mot syd Skatudden 30/10, och hösten 1976 totalt tio individer under åtta dagar 27/9–14/11. Samtliga fynd i Uppland från åren 1974–1976 är från Vaddökusten under hösten.

Trots en fortsatt omfattande bevakning av fågelsträcket längs Vaddökusten hösten 1977, observerades tretåig mås varken här eller i landskapet i övrigt detta år. Därefter regist-

rerades dock arten åter redan nästföljande år. Det började med två iakttagelser under maj, de första kända fynden för denna månad i landskapet: vardera en fjolårsfågel vid Karskär, Rådmansö 9/5 respektive Örsten, Singö 15/5. Ytterligare tre ungfåglar rapporterades sedan från senhösten, 5/10–12/11, från Vaddökusten samt en vid Rönnskärs udde 17/12.

Tretåig mås har därefter, bortsett från 1982, rapporterats årligen från Uppland. Antalet fynd var dock fortsatt relativt få fram till 1990, som flest totalt tio individer 1985, sannolikt delvis en följd av att bevakningen av fågelsträcket längs Vaddökusten efterhand blev allt mindre omfattande. Skådarna som tidigare hade bemannat Vaddökusten började istället frekventera andra lokaler längs kusten, inte minst Björn och Svenska Högarna. Att Lars Tydén började bedriva fiske från båt i skärgården, men också anställdes på den dåtida lotsstationen på Söderarm, gjorde sitt till för att fynd av arten skulle rapporteras även härifrån.

Under tolvårsperioden 1978–1989 rapporterades totalt 40 tretåiga måsar från landskapet. Flertalet observationer är från senhösten, men arten har rapporterats även från våren/försommaren (nio individer) samt från vintern (fyra). Fram till och med 1989 hade sammantaget 93 individer av tretåig mås bokförts i landskapet.

Påföljande år, 1990, skulle dock komma att avvika rejält från de tidigare (och de efterföljande) åren. Det började med ett inte helt avvikande majfynd och följdes sedan av hela 168 rapporterade individer från hösten under perioden 5/10–7/11. Den första av dessa observationer, två fåglar i Tämnaren 5–10/10, var dock udda på så vis att det var gamla fåglar, men framför allt därför att de uppträdde i inlandet. Iakttagelser av tretåig mås i inlandet har ända fram till nutid varit ytterst ovanliga (mer om detta nedan). Därefter dröjde det två veckor innan arten åter observerades, men då slog det till rejält! Från den 21/10 rapporterades 82 ungfåglar och en gammal individ mot syd förbi Söderarm, men också minst 16 gamla (inga ungfåglar!) mot norr (!) förbi Simpnäs. Skillnaden i sträckriktning och, inte

minst, åldersfördelning mellan individerna på dessa två lokaler är högst anmärkningsvärd då det bara är 23 kilometer mellan dem! Tio dagar senare noterades åter många individer vid Söderarm, cirka 40 ex. mot syd 31/10, och senare, 6/11, registrerades här ytterligare 22 årsungar mot syd. Av dessa totalt 168 individer var det 166 som sågs vid kusten, men bara en på annan lokal än Söderarm och Simpnäs (Skatudden). Trots de många fåglarna var det bara ytterligare två som rapporterades efter den 7/11, vardera en årsunge vid Söderarm respektive Rönnskärs udde i december.

Nutid – efter 1990

Hösten 1990 blev ett undantag från normen vad gäller den tretåiga måsens uppträdande i Uppland. Från sex av de påföljande nio åren av detta årtionde rapporterades tvåsiffriga antal individer (se Figur 1), dock aldrig fler än 15 fåglar (1997), och i genomsnitt 9 fåglar/år. Det är ungefär tre gånger så många jämfört med 1980-talet och således en allmän uppgång. Som tidigare sågs det stora flertalet längs kusten, men i allt högre utsträckning på andra lokaler än de vid Vaddökusten. Andra kustlokaler med flera fynd var Björn, Örskär, Fågelsundet och Biotestsjön (Forsmark), det vill säga lokaler som då besöktes i större

utsträckning jämfört med tidigare. Endast två fynd 1991–1999 är från inlandet: Norra Björkfjärden i Mälaren 8/1 1994 respektive på en åker Säby, Lagga 9/6 (!) 1999. Det stora flertalet av alla observationer gjordes fortfarande kring månadsskiftet oktober/november, men iakttagelser under såväl vinter som vår och sommar förekom.

Under det första årtiondet efter millennieskiftet minskade antalet rapporterade individer till cirka fem/år, det vill säga en halvering jämfört med perioden 1991–1999. Som mest registrerades nio fåglar 2004 respektive 2006. Den stora majoriteten observerades även nu längs kusten i skiftet oktober/november. Endast två iakttagelser noterades i inlandet, båda i april (2002 och 2003).

Under de åtta år som hittills har passerat (2010–2017) under det innevarande decenniet har antalet rapporterade individer ökat trefalt, nu 15/år, jämfört med årtiondet innan. Detta är dock mest en följd av tre år med relativt höga årssummor – 2012, 2014 och 2017 – som flest 43 individer 2012. Som tidigare har den stora majoriteten av alla fynd bokförts vid kusten kring skiftet oktober/november. Antalet fyndlokaler är än högre jämfört med tidigare, troligen en följd av att mängden besökta kustlokaler också har stigit.

Två unga tretåiga måsar, *Rissa tridactyla*. FOTO: ANNIKA RASTÉN

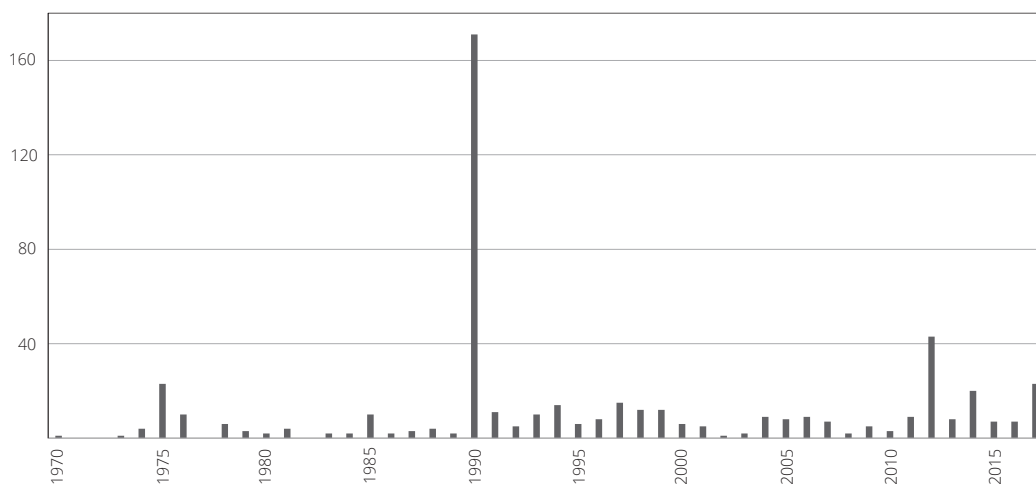
Ungfågel tretåig mås, *Rissa tridactyla*. FOTO: PER-MAGNUS ÅHRÉN

Uppträdande i rum

Av de totalt 517 tretåiga måsar som är rapporterade från landskapet Uppland 1970–2017 har den överväldigande majoriteten (=506) observerats längs kusten. Det är dock ett förväntat uppträdande då arten är marin, för att inte säga delvis pelagisk, till sitt levnads-sätt. Det är rimligtvis också huvudorsaken till att så få fynd finns från Uppland innan

fågelskådningen blev mer omfattande efter 1970 och med den inriktning som den efter-hand har fått. Ökad skådning längs kusten i kombination med bättre optisk utrustning och bättre kunskap om hur arter skiljer sig åt är rimligtvis orsaken till att så många fler tretåiga måsar har setts därefter.

Karta 1 redovisar var tretåig mås har observerats i landskapet under perioden

Figur 1. Tretåig mås i Uppland: antal rapporterade individer/år 1970 - 2017 (n=517).

1970-2017. Fyndplatserna är spridda från Skutskär i norr till Horssten i sydost. Den lokal som ståtar med flest sedda individer är Söderarm (=186), men det är en följd av de många fåglar som sågs här senhösten 1990. Att så få individer har setts där sedan dess är av allt att döma mest en följd av att så få skådare därefter har besökt lokalen under senhösten. Frågan är dock i vilken utsträckning tretåig mås hade setts här efter 1990 om Lars Tydén hade varit fortsatt anställd på Söderarm. Vi vet inte hur unikt uppträdandet hösten 1990 egentligen var. Att så förhållandevis få tretåiga måsar har rapporterats från så pass välbesökta öar i ytterskärgården som Svenska Högarna (= 8) och Horssten (= 11) indikerar möjligen att uppträdandet 1990 verkligen var unikt. Å andra sidan är det i första hand kring månadsskiftet oktober/november som arten tycks uppträda i landskapet och då har skådarna nästan genomgående slutat skåda på dessa av väder och vind så utsatta öar.

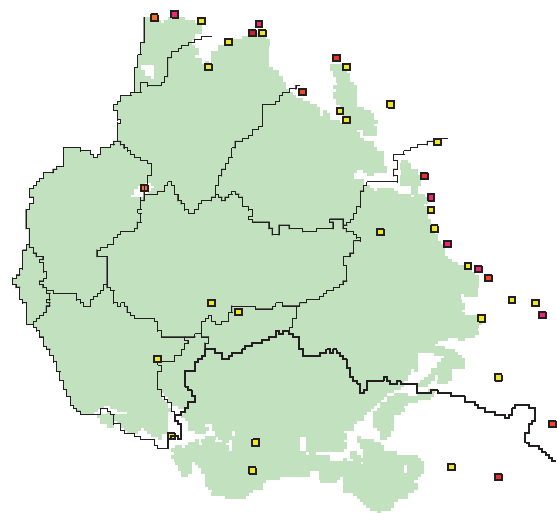
Utöver Söderarm har många (≥ 20) tretåiga måsar noterats även vid Billudden (= 26), Björn (= 37), Skatudden (= 65), Rönnskärs udde/Sennebyhaken (= 62) samt Simpnäs (= 55). Det är lokaler som är jämförelsevis lätta att ta sig till och som därför ofta besöks av fågelintresserade. Gemensamt för dem är att de alla har det öppna havet utanför vilket gör att tretåiga måsar kanske därför i större utsträckning är lättare att se där än på lokaler som är belägna mer inomskärs. Att arten inte gärna förekommer längre in i skärgården visas inte minst av att bara två tretåiga måsar har rapporterats från Ledskär under dessa år. Endast elva observerade individer på sex lokaler i inlandet visar också att arten i första hand uppträder till havs.

Uppträdandet i tid

Som tidigare nämnts är det i första hand kring skiftet oktober/november som tretåig mås har observerats i Uppland. Cirka 40 procent av alla rapporterade individer 1970–2017 (= 219) har observerats under den sista oktoberdekaden, medan ytterligare cirka 20 procent (= 103) har setts under de första tio dagarna av november. Om vi inkluderar de 67

Tabell 1. Antalet rapporterade tretåiga måsar i Uppland 1970–2017 fördelade på månader.

Januari	8
Februari	4
Mars	3
April	14
Maj	17
Juni	3
Juli	1
Augusti	7
September	30
Oktober	298
November	125
December	7

Karta 1. Observationer av tretåig mås i Uppland 1970–2018

individer som är noterade under den andra dekaden av oktober, är således 75 procent av alla i landskapet registrerade tretåiga måsar under dessa år från tidsperioden 11 oktober till 10 november (se Figur 2).

Utifrån detta kan man således dra slutsatsen att det är då man skall ut och leta om man vill se arten i Uppland. Vi skall dock vara

” Vill man se tretåig
mås i Uppland, är
det kusten man
ska bege sig till.

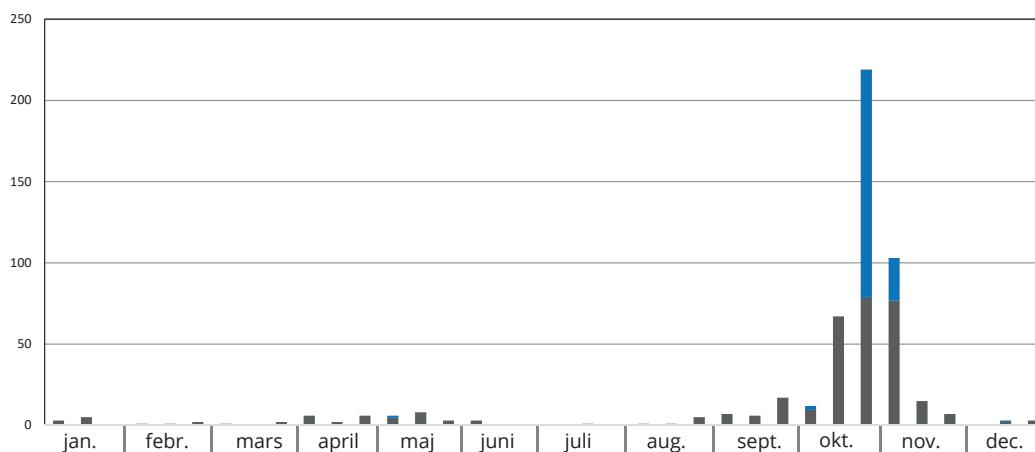

Ungfågel tretåig mås, *Rissa tridactyla*.
FOTO: PER-MAGNUS ÅHRÉN

medvetna om att av de 322 tretåiga måsar som har setts under den sista dekaderna av oktober och den första av november har ungefär hälften (= 165) rapporterats från 1990. Det innebär således att det till mycket stor del är uppträdandet denna höst som gör toppen så markant. Det råder dock inga tvivel om att det är vid denna tid på året som vi har störst chans att få se arten i landskapet. Även om vi bortser från 1990 ger bilden av uppträdandet under övriga år en tydlig topp vid denna tid (se Figur 2).

Även om det företrädesvis är i månadsdekaderna oktober/november som det stora flertalet av alla tretåiga måsar har rapporterats, finns

det fynd även från andra delar av året. Faktum är att arten har noterats samtliga månader. Efter oktober (=298 individer) och november (= 125) följer närmast, dock långt efter, september med totalt 30 individer (se Tabell 1). Av dessa var tio av 27 åldersbestämda fåglar adulta individer. Bortsett från en fjolårsfågel var resterande årsungar. Huruvida även dessa individer till stor del är vinddrivna fåglar är mer osäkert. Kanske är det fåglar som har hamnat "fel" av andra orsaker eller som ingår i en regelbunden, om än mycket fåtalig, passage av flyttande tretåiga måsar från Ishavet genom Östersjön. Även från augusti finns några fynd, totalt sju individer, alla bestämda

Figur 2. Tretåig mås i Uppland - antal individer/månadsdekad 1970 - 2017 (n=517).
Rekordåret 1990 visas i blått, övriga år i grått.

till årsungar. En från så tidigt som den nionde denna månad. Kanske är det fåglar som av oerfarenhet har hamnat fel.

Huruvida det verkligen förekommer ett regelbundet sträck av tretåiga måsar genom Östersjön är emellertid inte klarlagt. Olsson & Wiklund (1999) nämner dock i sin bok "Västerbottens fåglar" att tretåiga måsar regelbundet passerar längs kusten av landskapet på väg mot norr under våren. Kanske har dessa flyttat upp längs Östersjöns kuster och därmed även passerat Uppland. Något som skulle kunna tala för detta är att april och maj är de månader, efter september till november, som har flest rapporterade individer av arten i landskapet (se Tabell 1). Det är inte många, 14 respektive 17, men ändå klart fler än kringliggande månader. Att aktiviteten hos landskapets skådare är som störst då kan i och för sig även det bidra till de fler fynden under dessa två månader. Ett fynd som skulle kunna tala för en möjligen regelbunden passage av arten förbi Uppland under våren är de fem gamla tretåiga måsar som i en flock sågs passera mot norr förbi Horssten 13 maj 2012. Flertalet av de fåglar som har setts under dessa två månader har angivits vara fjolårsfåglar och kan ha funnits i Östersjön sedan föregående höst. Enstaka gamla fåglar har dock observerats och även dessa kan givetvis ha övervintrat i Östersjön. Fem gamla fåglar tillsammans indikerar dock att de strax innan hade kommit in i Östersjön från Atlantkusten.

Från vintermånaderna december till februari föreligger observationer av totalt 19 tretåiga måsar. Mycket talar för att dessa, och ytterligare tre sedda i mars, är fåglar som tidigare kommit in i Östersjön och som hade övervintrat här. Det finns ingenting i rapporteringen 1970–2017 som talar för att det har förekommit stora inflöden av tretåiga måsar till Uppland under vintern.

Även från sommarmånaderna juni och juli

finns rapporter om tre respektive en tretåig mås. De tre som har setts i juni är alla noterade under månadens början, samtliga gamla fåglar. Två sågs vid kusten och en i inlandet. Det är svårt att finna någon rimlig förklaring till varför de fanns i Uppland vid denna tid på året. Särskilt varför den som uppehöll sig vid Säby, på Laggaslätten, fanns här den 9 juni 1999! Det enda julifyndet var en fjolårsfågel som sågs flyga mot norr förbi Skatudden den 15 juli 2011.

Sammanfattning

Den tretåiga måsen är en regelbundet förekommande, men sparsam gäst längs kusten och i skärgården i Uppland. Det stora flertalet ses under senhösten, men det finns fynd rapporterade från årets alla månader. Genuina sommar- och vinterfynd är dock ovanliga, detsamma gäller iakttagelser i inlandet. Även om det finns enstaka fynd som skulle kunna tala för att arten, om än mycket fåtaligt, regelbundet passerar vår kust på flyttning, är det mer troligt att det stora flertalet av alla de fåglar som ses är en följd av att de blivit drivna hit av hårda vindar. Koncentrationen till senhösten är i så fall rimligtvis en följd av att det är då som höststormarna startar på allvar, i kombination med att höstflyttningen samtidigt är i full gång längs Atlantkusten. Även om flertalet sannolikt har anlänt över land från Atlanten är det troligen så att en del ankommit från norr, från Ishavet och Vita havet.

Vill man se tretåig mås i Uppland är det således till kusten man skall bege sig under senhösten. Vilken lokal man väljer är kanske inte så noga, men välj i första hand en som har öppet hav utanför och passa på efter hårda vindar, gärna en storm, från nordväst.

Bill Douhan

bill.douhan@telia.com

Tretåig mås - hösten 2018

Tretåiga måsar, *Rissa tridactyla*, Sikhjälma hamn 27 oktober 2018. Till vänster en ungfågel, till höger en adult jagad av två fiskmåsar. FOTON: ANNIKA RASTÉN

Av erfarenhet vet jag att friska nordostvindar i skiftet oktober/november kan innebära chans på spännande sjöfåglar som bredstjärtad labb, tretåig mås och islommar. När det därför inför sista helgen i oktober i år såg ut att bli hård nordostvind och snöbyar, valde jag och en vän att åka till Hållnåshalvön för att skåda.

Vi började med att under lördagen den 27 oktober ställa oss i Sikhjälma hamn, eftersom man kan få hyfsat lä där, samtidigt som man har fri sikt ut över det öppna havet. Nästan direkt hittade vi en bredstjärtad labb långt ut och kort därefter flög två unga tretåiga måsar in i mitt tubfält nära stranden. Måsarna var precis på väg att försvinna ur sikte bakom klipporna, när de hade vänligheten att stanna upp och ta ett varv uppe i luften, innan de fortsatte österut. Jag hann då få några bilder på dem, om än av usel kvalitet på grund av det disiga vädret.

Bredstjärtad labb och två tretåiga måsar – det var en riktigt fin start på dagen. Det hände dessutom någonting nästan hela tiden, det kom enstaka sjöorrar, alfåglar och tobisgrisslor och det var gott om fiskmåsar som svepte fram över de höga vågorna. Tre timmar efter att de unga tretåimåsarna hade passerat såg jag att det var lite tumult bland ett gäng

fiskmåsar inne i viken. Jag hade precis börjat äta min lunchmatsäck men tyckte det var bäst att kolla vad måsarna höll på med. Det var klokt, för genast när jag tittade i tuben såg jag att fiskmåsar jagade en tretåig mås, en adult sådan dessutom! Jag har bara sett tretåig mås fyra gånger tidigare i Uppland och det har i samtliga fall rört sig om ungfåglar, så nu blev jag eld och lågor. En gammal tretåig mås här nere, vad gjorde den här!?

Riktigt häpen blev jag när det 20 minuter senare kom hela sex adulta tretåiga måsar i samlad tropp en bit ut över havet. De rörde sig snett utåt, mot nordost, och passerade tyvärr inte så nära som ungfågeln hade gjort. Vid 15-tiden kom så ytterligare en tretåig mås, nu en 2K-fågel. Totalt kunde vi summera 10 tretåiga måsar denna dag, jag vågade inte addera den adulta mås som var inne i viken då den kan ha varit en av de sex som kom i flock sen, men jag upptäckte på mina bilder att det hade varit en oststräckande adult tretåimås tillsammans med ungfågeln på morgonen också.

Dagen därpå, söndagen den 28 oktober, valde vi att trotsa det gungiga havet för att åka ut till ön Björn. Det var med nöd och näppe vi kom ut, men det gick, och ute vid Björn möttes vi av pampiga hagelmoln, upp-

”En gammal tretåig måsar här nere, vad gjorde den här!?”

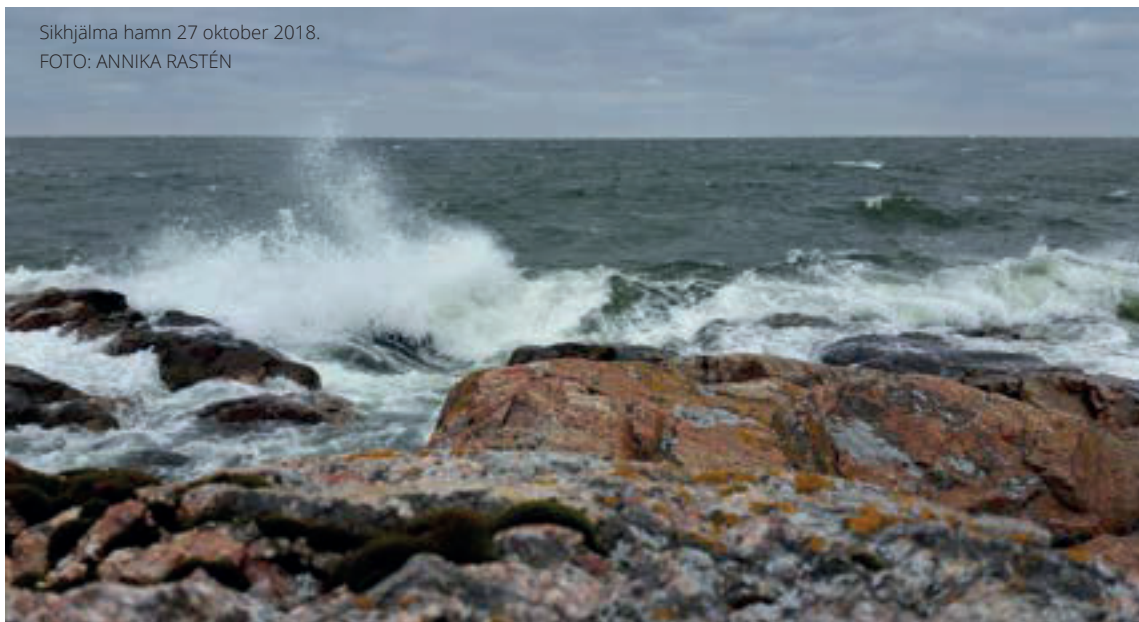
lysta av morgonsolen som tillfälligt tittade fram. Även här var det bra fart på fiskmåsar och det drog förbi enstaka lommar, en del sjöorrar, tobisgrisslor, en kustlabb och en flock skärnsnäppor. I tättingväg hände inte så mycket, det rastade mycket björktrastar på ön och vi hörde en gransångare med rakt lockläte, det vill säga en trolig gransångare av underarten tristis. Tyvärr gömde den sig långt inne i buskarna och ville inte visa sig i den friska vinden. Så vid 13-tiden var det dags för dagens tretåutdelning, tre ungfåglar kom tillsammans och passerade hyfsat nära stranden under sin färd österut.

Nästa morgon, den 29 oktober, provade vi en helt ny lokal. Kapplasse, intill Sikhjälma. Där var fantastisk utsikt över havet och nu hade vinden lagt sig så det gick att stå uppe på klipporna och spana. Det var sämre fart på sjöfåglar men längs stranden kom både större korsnäbbar och snösparvar förbifly-

gande. Strax innan kl. 12 kom så tre unga tretåiga måsar, även denna gång sträckande österut. Men när de närmade sig Björn och Västerskian, som vi kunde se från Kapplasse, så började de tveka. Måsarna började kretsa och rörde sig allt högre upp på himlen och så småningom verkade de vika av norrut igen. När vi släppte dem var de så högt upp och långt bort att de bara syntes som prickar i tuben.

Bara en kvart senare fick jag syn på en flock med fem små måsar som kom flygande rakt söderut på långt håll i norr, lågt över vattnet rätt nära land, alltså utanför Gårdskär. Flykten och den täta formationen fick mig att genast misstänka tretåig måsar men det var alltför långt håll för att kunna se några dräktdetaljer. Frustrerande nog gick måsarna ner och lade sig på vattnet för att vila, så medan min vän höll span över havet så vi inte missade något annat, bevakade jag måsarna. Efter 5–10 minuter lyfte de igen och fortsatte rakt söderut. När de kommit lite närmare och vinklade upp sidan kunde jag se att det var tretåiga måsar och att samtliga var adulta. Till en början verkade de flyga rakt emot oss och jag såg fram emot fina fototillfällen. Men så började de styra mer åt sydväst, alltså inåt i bukten, och när de närmade sig Hållnëshalvön började de, precis som ungfågeln en stund innan, att tveka. Även de adulta måsarna tog höjd och

Sikhjälma hamn 27 oktober 2018.
FOTO: ANNIKA RASTÉN

kretsade allt högre upp på himlen. Ett tag såg det ut som att de tänkte styra österut, men så blev de osäkra igen och fortsatte kretsas.

Tyvärr var vi tvungna att lämna lokalen, det hade annars varit intressant att se hur de tretåiga löste sitt dilemma med att stöta på land – valde de att följa kusten, det vill säga flyga ett par mil österut innan de återigen kunde svänga söderut, eller valde de att, likt en del labbar, dra rakt in över land? Med tanke på att det under helgen rapporterades tretåiga måsar även vid Roxen, Östergötland och Vättern, Småland så talar det för att åtminstone en del av de tretåiga måsar som kommer ner längs Östersjökusten bestämmer sig för att tvära över inlandet. Sen är bara frågan om de börjar sin landflygning redan i norra Uppland eller om de går in längre söderut, till exempel via Bråviken.

Hur såg det då ut i övriga Uppland under den här sista oktoberhelgen 2018? Under lördagen sågs några unga tretåiga måsar även vid Billudden, Fågelsundet och Singö. Dagen därpå ståtade Sikhjälma återigen med högst antal tretåiga måsar, 10 ex även denna dag, men nu bara ungfåglar. Även Arholma och Billudden bjöd på några sträckande ungfåglar under söndagen. Därefter tunnades det ut med observationer. Den 29 oktober, när vi hade 8 ex från Kapplasse, sågs 4 1K från Rönnskärs udde. Därefter finns bara två fynd

till från hösten, 1 1K Billudden 1 november och 1 1K Horssten 2 november. Ett tidigare fynd föreligger också i form av 1 1K utanför Måssten 1 oktober. Helt klart lyckades vi pricka in de bästa dagarna för tretå där i slutet på oktober.

Var kom då alla dessa tretåiga måsar ifrån och varför sågs det så många just denna helg? Jag ställde denna fråga i gruppen Vår Skådarvärld på Facebook och fick då veta att de tretåiga måsar som ses i Uppland kommer uppifrån Kolahalvön och att det blåste 18 m/s nordostlig vind vid Ishavskusten och Vita havet under fredagen, så det kan förklara varför så många tretåiga måsar hamnade i Östersjön. Annars brukar framför allt de adulta tretåiga måsarna sträcka mer västerut, direkt mot Nordatlanten.

Efter de tre dagarna uppe på Hållnåshalvön var det bara att konstatera att mina förutsägelser om bra sjöfågelläge stämde mer än väl. Jag hade hoppats på att få se någon enstaka tretåig mås och hade aldrig kunnat föreställa mig att det skulle bli hela 21 ex, varav 12 adulta. En fantastiskt fin summa för att vara Uppland och jag undrar om jag någonsin kommer få uppleva något liknande vad gäller tretåig mås i vårt landskap igen.

Annika Rastén
annika.rasten@bahnhof.se

Björn 28 oktober 2018. FOTO: ANNIKA RASTÉN